

FABRICANT MENORCA: L'ARTESANIA AHIR, AVUI I DEMÀ

UNITAT DIDÀCTICA. ACTIVITAT D'AULA - 4t A 6è

Activitat per a realitzar a l'aula per a treballar i aprofundir sobre el concepte d'artesania i els valors econòmics, socials i culturals que caracteritzen els oficis artesans.

Indicacions per preparar l'activitat

Abans de fer l'activitat es recomana al professorat que faci un treball previ d'introducció al concepte d'artesania i sobre el sector econòmic que representa.

A partir de la diferenciació entre els diferents sectors econòmics (primari, secundari i terciari), el professorat pot explicar les característiques de l'artesania i dels oficis artesans.

S'entén que l'artesania és l'activitat econòmica que produeix productes únics i singulars, a través de tècniques manuals que donen forma a una matèria primera amb un conjunt d'eines específiques.

A partir d'aquesta definició es poden presentar diferents oficis que els alumnes poden reconèixer fàcilment, com per exemple: botiguer, policia, mestra, formatger, escultor, conductor d'autobús, fuster, metge... Tenint en compte la definició d'ofici artesà, els alumnes poden debatre sobre quins oficis són artesanals i quins no.

Es pot destacar el valor de l'artesania pel fet que les tècniques artesanals no es poden automatitzar; a més, són oficis estretament relacionats amb l'entorn, la sostenibilitat, el producte de proximitat...

El rol de la mestra no ha de ser tant el de donar informació sinó el de moderar la conversa que s'estableixi arran de les respostes dels alumnes.

Es pot complementar l'activitat amb una visita al web del Centre Artesanal de Menorca, on hi ha un recull dels oficis artesans presents a Menorca: <http://www.artesaniademenorca.com/>

Amb aquests coneixements previs, la mestra pot proposar l'activitat "Fabricant Menorca: l'artesania ahir, avui i demà" amb l'objectiu de donar a conèixer l'evolució dels oficis artesans a l'illa, així com identificar oficis encara presents a l'actualitat.

Des de l'aparició de l'artesania, alguns oficis han desaparegut, altres s'han transformat i també n'han sorgit de nous. La capacitat d'adaptació als canvis i la personalització dels productes són aspectes que donen valor als oficis artesans.

Objectius d'aprenentatge

- Apropar el concepte d'artesania i els oficis artesanals a les escoles.
- Aprendre les matèries primeres, les eines i els productes que elaboren els artesans.
- Reconèixer la vàlua de l'activitat artesana pel que fa a la seva singularitat, creativitat, tradició, innovació, relació amb l'entorn, dedicació, esforç...
- Reconèixer els canvis socials i culturals que han fet evolucionar els oficis artesanals fins a l'actualitat.
- Fomentar l'interès pel patrimoni artesanal de Menorca.

Àmbit temàtic

Ciències socials:

- Les activitats productives: recursos naturals i matèries primeres.
- Productes elaborats. Artesania i indústria. Les formes de producció.
- El nostre patrimoni artesanal: oficis d'abans i d'ara.
- Recollida d'informació sobre l'artesania fent servir diferents fonts.
- Utilització de tècniques per potenciar el treball cooperatiu.

Llengua catalana:

- Expressió oral i escrita dels coneixements adquirits a través de la narració.
- Adquisició de vocabulari específic sobre els sectors econòmics i l'artesania.
- Valors socials i cívics:
- La cooperació.
- El debat.
- Les estratègies de comunicació.

Educació plàstica i artística:

- Respecte i valoració de les produccions artístiques, així com del patrimoni cultural i artístic de les Illes Balears.
- Coneixement de les professions més rellevants dels àmbits artístics de les Illes Balears.

Continguts curriculars

- L'artesania a Menorca.
- Oficis artesans d'abans i d'ara.
- Tipologia de matèries primeres i el seu procés de transformació en productes elaborats.
- El valor cultural dels oficis artesans.
- Les activitats econòmiques i els sectors productius.
- Oficis i manifestacions artístiques més significatives que formen part del patrimoni artístic i cultural de les Illes Balears.

Descripció de l'activitat

L'activitat d'aula "Fabricant Menorca: l'artesania ahir, avui i demà", adreçada als cursos de quart, cinquè i sisè de primària consisteix en una activitat de descoberta en la que els alumnes hauran de recollir la informació necessària per omplir unes fitxes sobre els oficis artesans.

Per poder recollir aquesta informació, els alumnes disposaran d'una caixa didàctica que conté:

- Fotos de les mans dels artesans treballant (fuster, ceramista, joier, modista, paredador, sabater).
- Una mostra de diferents tipus de matèria primera (fusta, terra, metall, tela, pedra, cuir).
- Una mostra d'eines (barrina, espàtula, llima, didal i agulla, ginyola, punxó). Cada eina estarà etiquetada amb el seu nom.
- Una fitxa per omplir de cada un dels oficis (es podrà fotocopiar).

L'activitat es basarà en la descoberta dels oficis artesanals de Menorca, en la investigació dels processos d'elaboració de productes i en la reflexió sobre l'evolució del passat al futur de l'artesania.

Es recomana que el grup classe es divideixi en petits grups, per tal de fomentar el treball en equip. Cada grup haurà d'omplir 6 fitxes sobre cada un dels oficis representats a la caixa (fuster, sabater, paredador, ceramista, joier, arader)

La dinàmica de l'activitat consisteix en què els alumnes hauran d'omplir la fitxa de cada un dels oficis artesanals a partir de la manipulació de les eines i de la matèria primera, així com de la reflexió i investigació conjunta sobre cada ofici.

Fruit del treball en equip, de l'observació, l'anàlisi i el debat sobre els objectes, les fotografies, el material de dins la caixa i els coneixements previs que pugui tenir l'alumnat, els grups hauran de reflexionar sobre la forma d'ús de cada eina, relacionar cada matèria primera amb cada ofici, descobrir si hi ha eines que utilitza més d'un artesà...

Per omplir la fitxa de cada artesà, els alumnes hauran de cercar informació a partir de l'observació de les matèries primeres incloses en la caixa didàctica, també podran manipular les eines i intentar esbrinar què fan les mans de les fotografies.

Una vegada cada alumne o grup, si s'ha optat per un treball grupal, tenguí totes les fitxes omplertes és recomanable fer una posada en comú de la investigació realitzada.

Explicar experiències personals, deduccions, descobertes... que hagi fet cada alumne, o cada grup, enriquirà el treball grupal de tota la classe.

També pot resultar interessant visitar el web del Centre Artesanal de Menorca per conèixer alguns artesans i els seus oficis: <http://www.artesaniademenorca.com/Contingut.aspx?IdPub=450&menu=la%20marca>

Finalment, la mestra pot proposar una darrera reflexió sobre el valor afegit dels productes artesans. Pot posar en valor la qualitat, la sensibilitat i la relació directa entre l'entorn i el producte que fa que cada objecte sigui únic.

La tradició, la tècnica, l'adaptació als canvis o el respecte per la matèria primera són alguns dels aspectes que fan dels oficis artesans un sector primordial de la societat i cultura menorquina.

Material

El Centre Artesanal de Menorca enviarà a aquelles escoles interessades el següent material:

- La caixa didàctica que conté tot el material (eines, fotografies...).
- La fitxa a omplir (que es podrà fotocopiar i també es pot enviar en format pdf).
- Unitat didàctica de l'activitat, amb la guia pel professorat.

Cicle educatiu

Activitat adreçada a quart, cinquè i sisè curs de primària.

Observacions

Nombre màxim d'alumnes: 20-25.

Durada: Hora i mitja aproximadament.

Lloc: Activitat pensada per fer a l'aula.

Contacte: 971 154 436 // centre@artesaniademenorca.com

Edició: Fundació Foment del Turisme de Menorca - Centre Artesanal de Menorca. | **Coordinació:** Centre Artesanal de Menorca.
Proposta didàctica: Sa Xaranga S.C.P. | **Disseny:** Illa de Publicitat i Màrqueting SL.